

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Plzni rozhodl samosoudkyní Mgr. Jaroslavou Křivánkovou ve věci

žalobce: D. B., nar. X, bytem X,
proti
žalovanému: Ministerstvo práce a sociálních věcí, Na Poříčním právu 1, 128 01
Praha 2

v řízení o žalobě ze dne 6. 12. 2024 proti rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 12. 2024, č. j. MPSV-2024/257283-915 o žádosti o dávku příspěvek na živobytí

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I.

Napadená rozhodnutí

1. Rozhodnutím Úřadu práce ČR – krajské pobočky v Karlových Varech ze dne 23. 10. 2024 č.j. 24688/2024/ASS byla zamítnuta žalobcova žádost ze dne 3. 10. 2024 o dávku pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí s odůvodněním, že žalobce neprokázal žádným způsobem, že je osobou v hmotné nouzi.
2. Rozhodnutím žalované ze dne 3. 12. 2024, č. j. MPSV-2024/257283-915 bylo zamítnuto odvolání žalobce proti výše uvedenému rozhodnutí a toto bylo potvrzeno s odůvodněním, že žalobce nesplňuje podmínky uvedené v ust. § 3 odst. 1 písm. a) zákona č. 111/2006 Sb. o pomoci v hmotné nouzi (dále jen PHN), tedy není považován za osobu v hmotné nouzi, a z tohoto důvodu byla jeho žádost o dávku příspěvek na živobytí zamítnuta. Žalobce je přesvědčen, že jakožto osoba bez jakýchkoli příjmů má nárok na dávku příspěvek na živobytí, a to nikoli za užití ust.

§ 3 zákona PHN, ale za užití ust. § 2 odst. 2 písm. a) a dalších zákona o PHN, přičemž žalovaná se mu opakovaně pokouší vysvětlit, že příjem je pouze jednou z veličin ovlivňujících nárok na dávky pomoci v hmotné nouzi. Pro možné přiznání dávky příspěvek na živobytí je ale nutné mít za splnění nejen to, že příjem nedosahuje částky živobytí (viz ust. § 21 odst. 1 zákona o PHN), ale je zároveň třeba naplňovat status osoby v hmotné nouzi dle ust. § 3 zákona o PHN. Systém pomoci v hmotné nouzi nezabezpečuje pouze finanční prostředky ze strany státu, ale současně si klade za cíl vyvést osoby ze stavu hmotné nouze, což však předpokládá jejich spolupráci např. dle ust. § 3 zákona o PHN tím, že je osoba vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání za účelem nalezení vhodného zaměstnání a tím i vyvedení ze stavu hmotné nouze. Přesvědčení žalobce, že příspěvek na živobytí není podmíněný nějakou registrací zprostředkování, je tudíž mylné a je proto nutné nejprve vyhodnotit, zda osoba je či není považována za osobu v hmotné nouzi dle ust. § 3 zákona o PHN, a teprve následně, je-li tato osoba považována za osobu v hmotné nouzi, rozhoduje se dle § 21 a 23 zákona o PHN o nároku a výši dávky, s čímž souvisí i ust. § 25 a § 26 a § 27 zákona o PHM týkající se snahy zvýšení příjmů vlastní prací, hodnocení možnosti využití majetku a možnosti uplatnění nároků a pohledávek, čemuž opět předchází vyhodnocení, zda osoba je či není považována za osobu v hmotné nouzi dle ust. § 3 zákona o PHN, přičemž důležitost vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání, není-li splněna podmínka stavu hmotné nouze jiným způsobem, je deklarována v ust. § 25 odst. 2 zákona o PHN. S ohledem na to, že žalobce nesplňuje podmínky pro vyhodnocení stavu hmotné nouze dle ust. § 3 odst. 1 písm. a) zákona o PHN, Úřad práce se proto nezabýval určením nároku a určením výše dávky příspěvek na živobytí. Zároveň bylo konstatováno, že žalovanému je z již proběhlých odvolacích řízení známo, že žalobce byl osobou vedenou v evidenci uchazečů o zaměstnání a Úřad práce mu zprostředkoval zaměstnání, avšak žalobce pracovní poměr ukončil výpovědí ze dne 6. 12. 2019, přičemž zaměstnán byl od 4. 12. 2019 a od té doby nesplňuje žádnou z podmínek pro vyhodnocení stavu hmotné nouze dle ust. § 3 zákona o PHN. Úřad práce i žalovaná se žalobci snaží opakovaně vysvětlit, že pokud nebude splňovat žádnou z podmínek pro vyhodnocení stavu hmotné nouze dle § 3 zákona o PHN, je třeba splňovat jeden z nejčastějších důvodů stavu hmotné nouze uvedených ve zmíněném ustanovení, a to vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání, což však žalobce odmítá učinit i přes opakované vysvětlení nutnosti vyvinout určitou snahu pro překlenutí situace, kdy je zcela bez příjmů a má dluhy u své matky.

II.

Žaloba

3. Včasnou žalobou ze dne 6. 12. 2024 doručenou zdejšímu soudu následujícího dne se žalobce domáhal zrušení v záhlaví uvedeného rozhodnutí žalované. Žalobu odůvodnil tím, že o přiznání dávky příspěvek na živobytí žádá na základě žádosti z 3. 10. 2024. Je bez příjmů, úspor, přijatelného vlastního obydlí, vybavení, přičemž tato situace trvá již 57 měsíců. Zatím si kumulovaně vypůjčoval od vlastní matky, jež je v důchodu a platí mu rovněž zdravotní pojištění. Příjem měl v období od ledna 2020 do září 2024 nižší než životní minimum. Úřad navrhoval a argumentoval evidencí zprostředkování zaměstnání, ale evidence zprostředkování je pouze dobrovolná, viz zákon 48 o zdravotním pojištění par. 7 odst. 1f... viz rozhodná skutečnost vyřazování z evidence zprostředkování úřadem, ale osoby s příjmem nižším, než živobytí má

nárok na stravné, což je životní minimum, přičemž této částce je nutné dostat ve vyspělém státě vždy. Paragraf 25 z. 111-2006 Sb. definuje možnost zvýšení příspěvku na živobytí, pokud má osoba živnost či je v evidenci zprostředkování, ale paragraf 25 uvedeného zákona nestanoví povinnost, jde pouze o doporučení možnosti vlastního výdělku či zlepšení možnosti výdělku. ČR se vydává za vyspělý stát, ale tím může být jen poskytuje-li příspěvek na živobytí při situaci, v níž se on nachází. V období automatizace a robotizace dochází k propouštění a není zřejmé, jak se uživit, přičemž stát nabízí možnost příspěvku na živobytí jako základního finančního příjmu, alespoň ve výši životního minima. Půjčuje si od své matky, jež je v důchodovém věku, tato mu hradí i zdravotní pojištění a v případě obdržení příspěvku na živobytí si již nebude muset půjčovat a uhradí dluh. Žádá pouze o příspěvek na živobytí, nemůže být úředně nucen k nemožnému, není a nebyl zaměstnán 59 měsíců, tudíž nemůže nastat situace požadavku nevyplacené výplaty v aktuálním měsíci.

III.

Vyjádření žalované k žalobě

4. Žalovaná ve svém vyjádření k žalobě ze dne 24. 1. 2025 uvedla, že žalobce požádal dne 3. 10. 2024 o dávku příspěvek na živobytí za období od měsíce ledna 2020 do února 2024 stejně tak jako v předchozích případech. Úřad práce ČR – krajská pobočka v Karlových Varech, kontaktní pracoviště Aš jeho žádost zamítl, neboť žalobce i přes zaslanou výzvu neprokázal, že je osobou v hmotné nouzi, a to s ohledem na absenci zaměstnání i absenci evidence v registru uchazečů o zaměstnání. Jednou ze základních podmínek pro to, aby byla osoba považována za osobu v hmotné nouzi, je předpoklad aktivity v rámci pracovního trhu či služeb zaměstnanosti v rozsahu alespoň 20 hodin měsíčně. Zároveň se za projevenou snahu o zvýšení příjmu vlastní prací považuje prokázaná vlastní snaha o zvýšení příjmu z výdělečné činnosti, zejména aktivní součinnost s krajskou pobočkou Úřadu práce ve spojitosti s evidencí uchazečů o zaměstnání, výkon veřejně prospěšných prací nebo krátkodobého zaměstnání zprostředkovaného krajskou pobočkou Úřadu práce nebo výkon veřejné služby. S ohledem na tyto skutečnosti nebylo možné vyhodnotit, že je žalobce osobou považovanou za osobu v hmotné nouzi, a žalovaná má zato, že napadené rozhodnutí je v souladu s hmotným i procesním právem a správní řízení netrpí vadami, pro něž by bylo nutné je zrušit. Navrhla proto, aby žaloba byla jako nedůvodná zamítnuta.

IV.

Replika žalobce

5. Žalobce v reakci na vyjádření žalované stručně popsal svoji finanční situaci s tím, že nucená činnost, práce je zakázaná, nepodniká, ani nepodnikal, 61 měsíců nemá zdanitelný ani bezhotovostní příjem, není v evidenci zprostředkování zaměstnání, přičemž okrajovým důvodem této skutečnosti je, že evidence zaměstnání není povinná, jak vyplývá ze zákona o zaměstnanosti a z par. 7 odst. 1f z. 48-1997 sb. a par. 24 odst. 1 b z. 111/2006 sb. a na evidenci zprostředkování zaměstnání prozrazuje osobní údaje, přičemž tam plývají dotacemi. Má vypočítaný příjem nižší než živobytí. Osobně je zastáncem příspěvku na živobytí jako základní finanční příjem v období automatizace a robotizace, zároveň jde o finanční podporu ekonomiky, maloobchodu a podporu ekonomiky nízkopříjmu a podporu základní ekonomiky

velkovýroby. Nachází se trvale na území ČR a v současnosti tedy při přiznání příspěvku na živobytí nevznikne nějaký nový spotřebitel, navíc disponibilní měsíční částka je pouze 4 158 Kč, což je oproti průměrným hodnotám spotřeby v ČR velmi skromné, přičemž očekává přiznání opakovaného příspěvku na živobytí v uvedené výši v období 10-2024 až 02-2025 a také v období 1-2020 až 9-2024. Dále se, poměrně nesrozumitelně, vyjádřil k důvodům, proč považuje argumentaci žalované za nesprávnou.

V.

Posouzení věci soudem

6. V dané věci soud rozhodl bez jednání v souladu s ustanovením § 51 odst. 1 s. ř. s.
7. V souladu s § 75 odst. 1, 2 s. ř. s. vycházel soud při přezkoumání napadeného rozhodnutí ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu, a napadené rozhodnutí přezkoumal v mezích žalobních bodů uplatněných v žalobě.

VI.

Rozhodnutí soudu

8. Žaloba není důvodná.
9. Žalobce vznesl v průběhu soudního řízení námitku podjatosti vůči věc vyřizující soudkyni, o níž bylo rozhodnuto usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 1. 2025 č.j. Nao 181/2024-36 bylo rozhodnuto, že soudkyně Mgr. Jaroslava Křivánková není vyloučena z projednávání a rozhodnutí projednávané věci.
10. Žalobce se žalobou domáhal zrušení výše uvedených rozhodnutí správních orgánů, které nevyhověly jeho žádosti ze dne 3. 10. 2024 o přiznání dávky příspěvek na živobytí za období od ledna 2020 do března 2024 s odůvodněním, že v důsledku toho, že žalobce neprokázal, že je veden jako uchazeč o zaměstnání, nemohla jej žalovaná považovat za osobu v hmotné nouzi, a proto se ani nezabývala určením nároku a výše dávky příspěvek na živobytí.
11. Podle ust. § 3 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi „*Nestanoví-li tento zákon jinak, osobou v hmotné nouzi není osoba, která*
 - a) *není v pracovním nebo obdobném vztahu, popřípadě nevykonává tyto vztahy alespoň v rozsahu 20 hodin měsíčně, ani nevykonává samostatnou výdělečnou činnost a není vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání, popřípadě osoba, která je v pracovním nebo obdobném vztahu, ale nemá z těchto vztahů v rozhodném období příjem, s výjimkou osoby, která je*
 1. *starší 68 let,*
 2. *poživatelem starobního důchodu,*
 3. *invalidní ve třetím stupni,*
 4. *osobou pobírající peněžité dávky nemocenského pojištění z důvodu těhotenství a mateřství nebo rodičem celodenně, osobně a řádně pečujícím alespoň o 1 dítě a z důvodu této péče pobírajícím rodičovský příspěvek, a to po dobu trvání nároku na rodičovský příspěvek a po této době takto pečujícím o dítě, které z vážných důvodů nemůže být umístěno v jeslích nebo v mateřské škole nebo obdobném zařízení,*

5. osobou osobně pečující o dítě ve věku do 10 let závislé na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni I nebo osobou osobně pečující o osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost), nebo ve stupni III (těžká závislost) anebo ve stupni IV (úplná závislost), a to za předpokladu, že v žádosti o příspěvek na péči pro osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby byla uvedena nebo po přiznání příspěvku na péči příslušnému orgánu ohlášena jako osoba poskytující pomoc; je-li pečujících osob více, lze toto ustanovení použít pouze u jedné z nich, a to té, která byla určena jejich písemnou dohodou, a nedohodnou-li se, nelze toto ustanovení použít vůbec,
 6. poživatelem příspěvku na péči ve stupni II (středně těžká závislost), nebo ve stupni III (těžká závislost) anebo ve stupni IV (úplná závislost),
 7. nezaopatřeným dítětem,
 8. uznána dočasně práce neschopnou,
 9. práce neschopná z důvodu, který by byl u pojištěnce pojištěného podle zákona o nemocenském pojištění důvodem pro rozhodnutí ošetřujícího lékaře o vzniku dočasné pracovní neschopnosti,
 10. zaměstnancem, jemuž zaměstnavatel nevyplatil mzdu, plat, odměnu za práci nebo jejich náhradu v termínu jejich splatnosti),
- c) prokazatelně neprojevuje dostatečnou snahu zvýšit si příjem vlastním přičiněním (§ 11).
12. Dle ust. § 11 odst. 2 písm. c) a odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi „Zvýšením příjmu vlastním přičiněním se rozumí zvýšení příjmu vlastní prací.“ „Možnost zvýšit si příjem vlastní prací se nezkoumá při posuzování hmotné nouze u osoby, která je uvedena v § 3 odst. 3 písm. a) bodech 1 až 10.
 13. Žalobce se svou žalobou domáhá zrušení rozhodnutí žalované, jímž došlo k zamítnutí jeho žádosti ze dne 3. 10. 2024, jíž žádal o přiznání dávky pomoci v hmotné nouzi. Tato žádost byla rozhodnutím ÚP ČR – krajská pobočka v Karlových Varech ze dne 23. 10. 2024 zamítnuta stejně tak jako v předchozích řízeních s ohledem na to, že žalobce neprokázal, že je osobou, jež je považována za osobu v hmotné nouzi dle § 3 odst. 1 a) zákona o pomoci v hmotné nouzi, neboť není v pracovním nebo obdobném vztahu, ani nevykonává tyto vztahy alespoň v rozsahu 20 hodin měsíčně, ani nevykonává samostatnou výdělečnou činnost. Zároveň, ačkoli je žalobci s ohledem na poučení a výzvy učiněné v tomto i v předchozích řízeních známo, že za situace, kdy není zaměstnán, je pro to, aby byl považován za osobu v hmotné nouzi, nezbytné, aby byl alespoň veden v evidenci uchazečů o zaměstnání, což však žalobce odmítá s odůvodněním, že zaevidování v registru uchazečů o zaměstnání je dobrovolné, hrozí riziko prozrazení osobních údajů, a proto není povinné, a jeho spolupráce s úřadem práce je proto vyžadována neoprávněně. Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce odvolání, jež bylo žalobou napadeným rozhodnutím zamítnuto a rozhodnutí bylo potvrzeno.
 14. Z obsahu správního spisu vyplývá, že žalovaná vyzvala žalobce výzvou ze dne 8. 10. 2024, aby doložil důkazy k prokázání skutečnosti, že je osobou v hmotné nouzi a ve výzvě uvedla obsah ustanovení § 3 odst. 1 písm. a) body 1. až 10. zákona o PHM.
 15. V souvislosti s tím, že jedním z klíčových principů, na kterých je soudní přezkum rozhodnutí založen, je přezkum jen v mezích (včas uplatněných) žalobních bodů, se soud pro účely rozhodnutí nezabýval faktickým obsahem uvedené výzvy, neboť se

může zabývat jen takovými žalobními body (důvody pro zrušení napadeného rozhodnutí), které žalobce v žalobě uplatnil a i kdyby snad soud viděl v napadeném rozhodnutí vady, které však žalobce neuplatnil, nemůže je sám o své vůli identifikovat a rozhodnutí zrušit, neboť by tím překročil závazný požadavek § 75 odst. 2. s.ř.s.

16. S odkazem na výše uvedená ust. § 11 a § 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi zabývající se otázkou využití možnosti žadatele o dávku zvýšit si příjem vlastním přičiněním, tedy prací, je třeba zároveň uvést, že žalobce neuvádí ani žádné skutečnosti, např. zdravotní, které by mu bránily v nástupu do zaměstnání. Ve svých podáních žalobce ani neosvětluje důvody, jež jej vedly k ukončení pracovního poměru, který mu byl zprostředkován úřadem práce, a jenž z vlastní iniciativy ukončil dne 6. 12. 2019, ačkoliv do zaměstnání nastoupil teprve dne 4. 12. 2019.
17. Žalobce shledává nesprávnost žalobou napadeného rozhodnutí ve skutečnostech spočívajících v jeho osobní situaci, konkrétně v absenci majetku, a především jakéhokoliv příjmu za situace, kdy jediným zdrojem jeho finančních prostředků jsou půjčky, jež mu poskytuje matka, a v důsledku toho je jeho příjem nižší než částka životního minima. Je třeba zopakovat, že tato i další, poměrně nesrozumitelná, žalobní argumentace je zcela mimoběžná za situace, kdy žalobce netvrdil ani neprokázal, že je osobou, již lze považovat za osobu v hmotné nouzi a to nejen s ohledem na výše uvedené skutečnosti, jež jsou jen jedním z předpokladů vzniku nároku na uvedenou dávku, ale i proto, že není schopen zajistit si finanční prostředky vlastní prací a tuto se mu nedaří získat ani za situace, kdy má zájem pracovat, což by deklaroval nejen tím, že by se zaregistroval v evidenci uchazečů o zaměstnání, ale i uvedením důvodů, jež jej vedly k ukončení úřadem práce zprostředkovaného zaměstnání bezprostředně po nástupu do něj.
18. Z výše uvedené argumentace žalobce, jenž na ni i přes opakovaná poučení správními orgány i soudem, sveřepě setrvává, lze dovodit, že pravděpodobně zaměňuje systém sociálních dávek fungující v ČR s institutem tzv. „univerzálního základního příjmu“ experimentálně zaváděným v některých státech, nikoli však v ČR, kdy člověk dostává od státu pravidelně určitou částku peněz, přičemž se v té souvislosti nezkoumá jeho majetek, příjem, ani to, zda pracuje, přičemž cílem tohoto institutu je zajistit lidem minimální finanční jistotu, tedy se jedná o příjem, který je bezpodmínečný. Jedná se tedy evidentně o institut zcela odlišný od systému sociálních dávek, jenž funguje v ČR, a v rámci něhož je nezbytné prokázat splnění podmínek pro jejich přiznání. Tuto realitu však žalobce odmítá přijmout s odkazem na svoji osobitou argumentaci, a v důsledku toho pak odmítá, i přes opakovaná poučení, splnit zákonem danou podmínku spočívající i v tak minimálním požadavku, jímž je zaregistrování v evidenci uchazečů o zaměstnání, a to, aniž by mu v realizaci tohoto kroku bránila jakákoli objektivní překážka. Je třeba souhlasit s tvrzením žalobce, že zaregistrování v evidenci uchazečů o zaměstnání je zcela dobrovolné, avšak žalobce pomíjí, že s jeho svobodným rozhodnutím se nezaevidovat jsou zároveň spojeny i důsledky vyplývající m.j. ze zákona o hmotné nouzi.
19. Pokud za této situace dospěly správní orgány k závěru, že žalobce nelze považovat za osobu v hmotné nouzi s ohledem na nesplnění zákonných podmínek, pak se soud

s tímto zcela ztotožňuje. Soud je proto spolu se správními orgány nucen opakovat, že chce-li být žalobce v budoucnu příjemcem dávky příspěvek na živobytí, je nezbytné, aby spolu s dalšími podmínkami splnil i požadavek na zaevidování v evidenci uchazečů o zaměstnání u příslušného úřadu práce.

20. Soud s ohledem na výše uvedené dospěl k závěru, že se správní orgány vypořádaly se všemi rozhodnými skutečnostmi, jednoznačně a konkrétně zdůvodnily své závěry, přičemž vysvětlily, z jakých důvodů žalobci nepřiznaly požadovanou dávku. Správní orgány shromáždily řadu podkladů pro rozhodnutí a uvedly konkrétní důvody, pro které nemají nárok žalobce za důvodný. Zjištěný skutkový stav a závěry, které na jeho základě správní orgány činí, žalobce způsobem, který by byl způsobilý prokázat nesprávnost napadeného rozhodnutí, nerozporuje. Soud proto považuje napadené rozhodnutí i prvostupňové rozhodnutí za správné, v postupu správních orgánů neshledal žádná pochybení, a soud se s ohledem na shora uvedená zákonná ustanovení a výsledky provedeného dokazování ztotožňuje s posouzením věci správními orgány.
21. Na základě těchto skutečností dospěl k závěru, že žaloba není důvodná, a proto ji podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl. Soud postupoval podle § 51 odst. 1 s. ř. s. a věc rozhodl bez nařízeného jednání, neboť účastníci řízení projevíli s takovým postupem soudu souhlas.
22. O náhradě nákladů řízení rozhodl krajský soud podle § 60 odst. 1, věty první s. ř. s. Žalobce neměl v řízení úspěch, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Pokud jde o procesně úspěšnou žalovanou, ta v souladu s § 60 odst. 1 ve spojení s odst. 2 s. ř. s. nemá tomto řízení ve věci důchodového pojištění právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat do dvou týdnů po jeho doručení kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu se sídlem Moravské náměstí 6, 657 40 Brno, který o kasační stížnosti rozhoduje. Lhůta je zachována, byla-li kasační stížnost podána u Krajského soudu v Plzni (§ 12 odst. 1, § 102, § 106 odst. 2 a 4 s. ř. s.).

Plzeň 3. 9. 2025

Mgr. Jaroslava Krivánková v.r.
samosoudkyně